

CLERICUS. Non sic accipi debet.

MONACHUS. Quomodo ergo? An putas quod scribere proponat hinc regulam monachorum, hinc regulam clericorum? Lege sequentia non dormitantibus oculis, et ita invenies ut dixi. Nam et Nepotianus, ad quem vel propter quem scribit, unus idemque monachus pariter et clericus est. Ait enim illi post aliqua. *Scio quidem ab arunculo tuo beato Heliodoro, qui nunc pontifex Christi est, et didicisse quæ sancta sunt, et quotidie discere, normamque vitæ ejus, exemplum habere virtutum. Sed et nostra qualiacunque suscipe, et libellum hunc, libello illius copulato, ut, cum ille monachum te erudierit, hic clericum doceat esse perfectum.* Ita incipiens instituit eos in hoc uno Nepotiano, qualiter se habeant hi qui utriusque ordinis, id est clericalis et monachici sunt. Verbi gratia, cum sicut in sequentibus ait propter officium clericatus, aut vidua visitatur, aut virgo. Idcirco epistola illa sic intitulatur De vita clericorum vel monachorum, quorum ut ipse in eadem ait, *et sacerdotium proposito, et propositum ornatur sacerdotio.* Ad eum autem, qui solummodo monachus est, et hoc ipsum perdit, illius epistola dicta sunt quam ad Heliodorum scripsit.

CLERICUS. Unde ita colligis?

MONACHUS. Ex ipsius epistolæ verbis. Nam cum illum argueret eo quod propter affectus parentum, et propter expectationem hereditatis in turba esset, et diceret ei: *Quid facis in turba, qui solus es,* post aliqua subjungens, *si te, inquit, ad clericatus ordinem pia fratrum blandimenta sollicitant, gaudebo de ascensu, timebo de lapsu.* Siquidem quod ibidem ait: *Mihi ante presbyterum sedere non licet,* etenim non in sua persona loquitur, cum et ipse sit presbyter, sed in persona ipsius cui scribit, qui, cum solum sit monachus, nondum pervenire meruit ad illum ordinem clericorum, quo, ut ibidem ait, *apostolico gradu succedentes Christi corpus sacro ore conficiunt.* Itemque epistola illa ad Paulinum indicat ipsum Paulinum solummodo esse monachum, et ideo non habere quid faciat in urbibus. Ait enim

A illi: *Si officium vis habere presbyteri, si episcopatus te vel opus vel honor forte delectat, vive in urbibus et castellis, et aliorum salutem lucrum fac animæ tuæ.* Itaque non sibi contrarius Hieronymus, quia non solum sibi, sed et omnibus docendi auctoritatem tribuit, quorum et *sacerdotium proposito, et propositum ornatur sacerdotio.* Neque contra suam sententiam agit sedes apostolica in eo quod et monachos prædicare vetans, monachos tamen admittit ad officium apostolici fastigii. Cum dilatas os ad loquendum, prius, quæso, aperi oculos ad legendum.

CLERICUS. Iracunde loqueris?

MONACHUS. Imo zelo zelatus sum pro domo Domini. Tu potius, quia victus es, iratus es, et quia deficiis sententiis, ad injurias prorumpis. Sed, quæso te, paulisper sustine. Adhuc unum est, quod te non patior ignorare.

CLERICUS. Quid illud est?

MONACHUS. Cur apostolicæ sedis auctoritas, vel prædicta Hieronymi sententiæ, monachos illos qui absque clericatu sunt ab officio prædicationis arceat?

CLERICUS. Age, quantum vis loquere, quoniam coepisti mira et inopinata proferre.

MONACHUS. Mira plane et magna. Cui tamen hæc mira vel magna videntur, magnus vel mirandus non est, quia parum in Scripturis se profecisse sibi testis est.

CLERICUS. Dic tandem quidquid illud **322** est.

MONACHUS. Apostolus loquens de prædicatoribus; *Quomodo, inquit, prædicabunt, nisi mittantur?* (Rom. vi.) Videlicet non a seipso debet prædicator officium prædicandi præsumere. Sed, ut ait Christus, *sicut misit me Pater, et ego mitto vos* (Joan. xx). Pater Christum, Christus apostolos, apostoli archiepiscopos, archiepiscopi episcopos, episcopi presbyteros mittunt, videlicet quando ordinant eos. Ab hac autem missione tunc monachus immunis est, quando sacris ordinibus adhuc functus non est. Quomodo ergo prædicabit?

DE EODEM EPISTOLA AD EVERARDUM

ABBATEM BRUNWILLARENSEM (51).

EVERARDO, Dei gratia venerabili ac religioso Brunwillarensis cœnobii abbati, frater RUPERTUS salutem et omne gaudium in consolatione Spiritus sancti.

(51) Septimus abbas monasterii Brunwillarensis, Everardus appellatus, vir admodum timorate conscientie existens, cum plures haberet ecclesias regendas, conscientie stimulo ductus ex eo quod etymologia monachi sonat idem quod singularis sive solitarius, timuit fratres suos ecclesiis prædicere;

Verus et longa querela, reverende Pater, quorundam est clericorum ista, quam dicitis, scilicet cur monachus, cum sit sæculo mortuus, audeat usque officium subire prædicandi, baptizandi, communio-

unde et consuluit super hac re eruditum ac famatum virum venerabilem dominum Rupertum monasterii Tuticiensis abbatem, qui tale ei in chartula remisit responsum. — *Ex Hist. ven. abb. monast. S. Nicolai in Brunwillare.*

nem dandi, pœnitentes absolvendi, et quædam interdum de scriptis venerabilium Patrum exempla vel decreta proferunt, quibus probent quod hæc monachus facere jure non possit. Exempli gratia: Beatus Hieronymus ait: *Monachum, non docentis habere officium, sed lugentis, et cætera hujusmodi.* Non opus est longum supra his trahere contenticnis funiculum, quinimo concedimus eis qui hæc dicunt, non nisi clerico docendi vel prædicandi permissum esse officium. Veruntamen Hieronymus idem, cum sit monachus, non tantum loquendo, verum etiam scribendo, docentis exercet officium. Quærimus ergo ab illis, quomodo sibi contrarius non sit? Quod si dicere non potuerint: item quærimus ab illis quid clericatus sit? Si recte sentiunt, non aliud clericatum esse dicent quam altaris officium secundam interpretationem nominum. Cleros namque Græce, *sors* dicitur Latine: inde clericatus, id est *sortitio*; et clericus, id est, *sortitus*, eo quod de sorte Domini sit, vel, quod altare Domini sit sors ejus. *Qui enim altari serviunt, ait Apostolus, de altario vivunt (1 Cor. ix).* Hieronymus autem ejusdem sortis existit, sacerdos enim fuit. Ergo non tantum monachus, verum etiam clericus erat. Itaque non sibi contrarius est, dum dicit monachum non docentis, sed lugentis habere officium, et tamen docet. Illud enim dicit de monacho, qui tantummodo monachus, et non etiam clericus vel sacerdos est. Nam monachus si clericus factus fuerit, docere illum oportet. Hinc idem Hieronymus ad Salvinam dicit: *Cur ad eam scribimus quam ignoramus? Nimirum, quia pro officio sacerdotii, omnes Christianos filiorum loco diligimus,*

et profectus eorum nostra est gloria. Idem sentiendum de illo Pii papæ decreto, quo monachum, quantumcunque litteratus sit, prædicare prohibet; hoc namque de illo intendit, qui solummodo monachus est, et officium altaris non habet. *Quomodo enim prædicabunt nisi mittantur? Qui autem in clericum vel sacerdotem non est ordinatus, missus ad prædicandum non est.* Ideo monachus qui officium altaris non habet, prædicare non debet. Suam igitur dignitatem cum humilitate quisque nostrum adversus hujusmodi recognoscat, et dicat: *Cur me non permittis in medio Ecclesiæ aperire os meum? Duplici proportione major quam tu ego sum. Etenim tu clericus tantum: ego autem et clericus et monachus sum. Maria Virgo, et Joannes virgo: sed major proportio in Maria. Nam Joannes tantummodo virgo, Maria vero et virgo et mater est.* Si tu tantummodo clericus, ego autem et monachus et clericus sum. Sed dicis mihi quia mortuus sum sæculo. Responde, quæso. Tu autem vivis sæculo? Ergo mortuus es Deo. Perpende melius, quia Corinthii [ad Colossenses] non omnes erant monachi, quibus apostolus dicit: *Mortui enim estis (Col. iii).* Sed mortui secundum dictum illud sunt omnes Christiani, qui in morte Christi Jesu sunt baptizati. Plura, venerabilis Pater, nunc de hac re loqui, negotium aliud nos prohibet, maxime quia de hac ipsa re olim proprium fecimus opusculum, quod nunc ad manus non habemus, ut vestræ charitati transmittere possimus. Valet in Domino Jesu omnium creaturarum factore.

QUÆSTIO

De læsione virginitatis, et an possit consecrari corrupta.

323 Domino Ruperto Tuitiensium abbati, omni morum et doctrinæ sapientia insigni, esuriens scientiam inter sexaginta veri Salomonis reginas in die jucunditatis et lætitiæ coronari; ad vos, o abbatum venerande, plus corde quam facie cognoscendus scribo, ac vobis plus oneri quam servitio ero; quod non ex temeritate vel arrogancia, sed ex charitatis vestræ prudentia et bonitate præsumo. N. N. me paternitatem vestram gravaturum arbitratus sum, si a vobis illa in charitate quærerem, quæ aliis ultro cum benevolentia erogatis. Videtur si quæ parvitas mea in Scripturis sacris ignorat, vestram adeo doctam sapientiam interrogare, cujus argumentum in magnis et jure laudandis operibus, ex parte cognovi. Precor ergo vos per Virginis Filium, ut nobis rescribere dignemini, si virginitatis amittat palmam, qui, vel quæ propriis aut alienis manibus, vel qualibet alia arte præter naturalem coitum sibi semen eli-

cuerit. Vel si in proposito virginitatis corrupta consecrari debeat vel possit.

Hæc sunt, venerande Pater, quæ mihi de animæ salute, et consilio a charitate vestra expediri cupio, in quo non solum mihi, sed et multis utriusque sexus, qui mecum ista efflagitant, proderitis, et si quæ sunt, quæ his rebus dubitationem generant, vestra diligentia subtiliter enodet, quæ et brevitatis gratia prætereunda putavi, et quia disertum interrogo qui hoc facilius quam ego advertere nostis. Peto etiam si dilectioni vestræ placet, ut apologeticos vestros, quos illustribus scripsistis viris, nobis mittere velitis, quoniam cum in Matthæo locus ille venisset: *Fiat voluntas tua, sicut (Matth. vi), etc.,* invenimus calumniatoris vestri sententiam, quam tota libertate præceptor meus respuit, et in vestram pedibus ut dicitur ingressus est. Verum quanquam uterque nostrum libros eosdem vestros, dum adhuc